

Зразкові та типові рішення: особливості судочинства та оскарження

№48, 21 грудня 2017

Олена Кравченко ,
адвокат, партнер
АО "Глобал Адвокат" (Аудиторсько-консалтингова Корпорація "Глобал Консалтинг")

Головна стаття
Топ-10 нововведень нового КАСУ

Компетентна думка
Топ-5 нововведень адміністративного процесу 2017 року
Порядок перегляду судових рішень. Основні зміни в світлі судової реформи
Електронні докази в адміністративному процесі в світлі процесуальних змін
Ключові зміни в адміністративному процесі за новим Кодексом адміністративного судочинства України
Процедура адміністративного судочинства: новий підхід до джерел доказування та процесуальних документів
Адміністративне судочинство по-новому: короткий огляд основних змін

Актуально
Податкові спори в світлі новацій адміністративного процесу. Чого чекати?

---

3 жовтня 2017 року Верховна Рада України в другому читанні та в цілому прийняла нову редакцію Кодексу адміністративного судочинства України, що набув чинності 15 грудня 2017 року – у перший день роботи нового Верховного Суду.

Однією з новел нової редакції Кодексу адміністративного судочинства України є поділ адміністративних справ на зразкові та типові. Законодавче визначення термінів "типові адміністративні справи" та "зразкова адміністративна справа" надано в п. п. 21, 22 частини першої статті 4 Кодексу адміністративного судочинства України. Так:

типові адміністративні справи – це адміністративні справи, відповідачем у яких є один і той самий суб'єкт владних повноважень (його відокремлені структурні підрозділи), спір у яких виник з аналогічних підстав, у відносинах, що регулюються одними нормами права, та у яких позивачами заявлено аналогічні вимоги;

зразкова адміністративна справа – типова адміністративна справа, прийнята до провадження Верховним Судом як судом першої інстанції для постановлення зразкового рішення.

Розглянемо детальніше особливості провадження у зразковій і типовій адміністративних справах, встановлені відповідно до ст. ст. 290, 291 Кодексу адміністративного судочинства.

Провадження у зразковій справі

Якщо у провадженні одного чи декількох адміністративних судів перебувають типові адміністративні справи, кількість яких визначає доцільність ухвалення зразкового рішення, суд, який розглядає одну чи більше таких справ, може звернутися до Верховного Суду з поданням про розгляд однієї з них Верховним Судом як судом першої інстанції. У поданні про розгляд справи Верховним Судом як зразкової зазначаються підстави, з яких суд, що надає подання, вважає, що справа має бути розглянута Верховним Судом як зразкова, у тому числі посилання на типові справи. До подання додаються матеріали справи. Для вирішення питання про відкриття провадження у зразковій справі Верховний Суд може витребувати з відповідного суду (судів) матеріали типових справ.

Вирішення питання про відкриття провадження у зразковій справі, відмову у відкритті провадження у зразковій справі, розгляд зразкової справи здійснюється колегією суддів Верховного Суду у складі не менше п'яти суддів, визначених відповідно до вимог [Кодексу](#).

Питання про відкриття провадження у зразковій справі вирішується протягом 10 днів з дня надходження до Верховного Суду матеріалів зразкової справи та типових справ, якщо Верховний Суд витребував такі матеріали. Ухвала про відкриття Верховним Судом провадження у зразковій справі публікується на офіційному веб-порталі судової влади України, а також в одному із загальнодержавних друкованих засобів масової інформації не пізніше ніж за десять днів до дати судового засідання для розгляду зразкової справи.

В ухвалі про відкриття провадження у зразковій справі зазначаються:

- найменування, склад суду, номер справи;
- найменування та місцезнаходження відповідача;
- стисла інформація щодо предмета та підстав зразкової справи;
- ознаки типової справи;
- дата, час та місце судового розгляду зразкової справи;
- стисла інформація щодо правових наслідків судового рішення, ухваленого у зразковій справі;
- порядок одержання заінтересованими особами рішення у зразковій справі та порядок його оскарження.

З моменту опублікування оголошення вважається, що всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про розгляд зразкової справи.

Верховний Суд відмовляє у відкритті провадження у зразковій справі, якщо подання не відповідає вимогам частини першої, другої ст. 290 Кодексу адміністративного судочинства України, зокрема через значні розбіжності у фактичних обставинах типових справ, які унеможливають прийняття для них зразкового рішення.

Верховний Суд вирішує зразкові справи за правилами спрощеного позовного провадження. ***У рішенні суду, ухваленому за результатами розгляду зразкової справи, Верховний Суд додатково зазначає:***

- ознаки типових справ;
- обставини зразкової справи, які обумовлюють типове застосування норм матеріального права та порядок застосування таких норм;
- обставини, які можуть впливати на інше застосування норм матеріального права, ніж у зразковій справі.

Рішення Верховного Суду у зразковій справі підлягає перегляду Великою Палатою Верховного Суду за правилами перегляду рішень в апеляційному порядку.

Провадження у типовій справі

Суд, який розглядає типову справу, має право зупинити провадження за клопотанням учасника справи або за власною ініціативою у випадку, якщо Верховним Судом відкрито провадження у відповідній зразковій справі. Провадження у типовій справі підлягає відновленню з дня набрання законної сили рішенням Верховного Суду у відповідній зразковій справі.

При ухваленні рішення в типовій справі, що відповідає ознакам, викладеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи, **суд має враховувати правові висновки Верховного Суду, викладені в рішенні за результатами розгляду зразкової справи.**

На судове рішення в типовій справі може бути подана апеляційна скарга. Рішення суду апеляційної інстанції за наслідками перегляду типової справи може бути оскаржено в касаційному порядку виключно з таких підстав:

– суд першої та/або апеляційної інстанції при вирішенні типової справи не визнав її типовою справою та/або не врахував правові висновки, викладені в рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи;

– справа, в якій судом першої та/або апеляційної інстанції ухвалено рішення з урахуванням правових висновків, викладених у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи, не відповідає ознакам типової справи.

ВИСНОВОК:

На нашу думку, поділ справ на зразкові та типові є дійсно позитивною новелою. Зокрема, таке нововведення дасть змогу суттєво знизити завантаження суддів адміністративних судів і забезпечити єдність судової практики в адміністративних справах. Проте також необхідно звернути увагу на існування деяких ризиків, пов'язаних з цим поділом. Насамперед такі проблеми можуть виникнути при визначенні, чи є справа типовою та/або чи підлягає застосуванню під час її вирішення рішення Верховного Суду у зразковій справі.

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2017

© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2017